

PASTORIZACIJA OBITELJI

Ovdje ću pokušati iznijeti neka načela, podsjetiti na neke propuste i pokazati što bismo mi pastoralni radnici trebali činiti da naše kršćanske obitelji, te »kućne Crkve«, budu više nositeljice i prenositeljice vjere, koju sveopća Crkva naviješta, prenosi i ucjepljuje u svijet kroz stoljeća.

1. Obitelj danas

Svijet u kojem danas živimo gotovo je sasvim različit od onoga jučerašnjeg svijeta. Sutrašnji svijet bit će još različitiji od ovog današnjega. Tako se i na ovom području djelomično obistinjuje već davno izrečena poslovice: *Panta rhei — sve se mijenja*. Svijet je kao velika rijeka koja na svom putu prema moru, svom uviru, skuplja mnogo toga: bistre potoke, čiste stijene, ali i sve otpatke koje ljudi u nju bacaju i koje kiše i bujice donesu. Rijeka stoljećima (tisućljećima) mijenja svoj tok. Naša »majka zemlja« promijenila je svoj izgled: obogatala se selima, gradovima, oranicama, tvornicama, cestama, pistama...

Još su se veće promjene dogodile i događaju u ljudskim bićima koje svaki dan bombardiraju različite i suprotne ideologije... Čovjek ne može biti imun, niti može živjeti kao u stakleniku, izoliran od svijeta i durgih ljudi. Jednako tako i obitelj doživljava sve udarce i promjene koje doživljava i pojedinac.

Izgledi naših kuća iznutra i izvana mijenjaju se pod utjecajem tehničkih dostignuća i napretka uopće. Nešto se slično događa i s našim obiteljima. Obitelj se iznutra i izvana promijenila i svaki se dan mijenja. Kuća, uza sve promjene, ostaje kuća, mjesto za stanovanje, tako i obitelj uza sve promjene još i danas ostaje kakva-takva zajednica: muža, žene i djece.

U silnoj potrebi da se za nešto čvrsto uhvatimo okrećemo se obitelji vjerujući da je ona čvrsta zajednica i gotovo naravno mjesto življenja vjere. Opažamo međutim kako nam i ta obitelj izmiče, kako je i ona u pokretu — često kao cjelina, a još češće je rasuta na svoje sastojke, na članove koji jure svijetom sve manje vezani gravitacijom ognjišta.¹

¹ Usp. ŽIVKO KUSTIĆ, *Katehetskom karavanom kroz Ameriku, Afriku i Evropu*, u KATEHIZACIJA SUVREMENIH SELILACA, priredilo: Vijeće BK za hrvatsku migraciju, KS, Zagreb 1978. (dalje: KSS), str. 5.

2. Važnost obitelji za Crkvu

Obitelj je prva zajednica u kojoj se čovjek rađa i odgaja. Bez obitelji nema naroda, a ni države. Obitelj može biti bez države, to nas povijest uči, ali država bez obitelji ne može postojati. Lijepo je to izrazio umni Augustin: *Familia — seminarium civitatis*. Jednako je tako obitelj važna i za duhovnu zajednicu — Crkvu. Crkva bi mogla biti bez župa i biskupija i drugih crkvenih institucija. Bilo je naime u povijesti revolucija i protuvjerskih režima koji su izbrisali svaki trag crkvenih institucija, ali vjera i Crkva su ipak živjele, jer je obitelj bila i ostala nositeljica vjere i Crkve u takvim prilikama. Zato možemo slobodno reći: *Familia (schristiana) — seminarium Ecclesiae*.²

Koliko je obitelj važna za Crkvu pokazao nam je II. vatikanski sabor. To nam Crkva pokazuje i danas širom svijeta i naše domovine kad organizira razne tečajeve, otvara obiteljske institute, ljetne obiteljske škole... Nedavno je to potvrdio i đakovački biskup mons. Ćiril Kos na otvaranju Katehetske ljetne škole u Sarajevu: »Danas je sve očitije da bez zdravih kršćanskih obitelji ne može biti ni zdravih kršćanskih zajednica, niti mnogo vrijedi naša katehizacija ako obitelji nisu... aktivni suradnici našeg pastoralnog rada. Valja se boriti protiv mentaliteta naših obitelji koje misle da su svoju obiteljsku zadaću ispunile, ako dijete šalju na vjeronauk. Svećenik nije jedini i isključivi čuvar i odgojitelj vjere«.³

Kolika je važnost vjere u obitelji za Crkvu, davno je to uočio i veliki Pavao pišući Timoteju: »Sjetim se tvojih suza, zaželim te vidjeti, da se napunim radosti, imajući na pameti najprije tvornu vjeru koja je prebivala u tvojoj baki Loidi i u tvojoj majci Euniki, a uvjeren sam i u tebi« (2 Tim 1, 4—5).

Uza svu važnost obitelji za Crkvu, ipak još nemamo, na žalost, dobro stvorene teološke sinteze o obitelji, pa zbog toga ni razrađene obiteljske pastoralke. Zacijelo bi se dalo na temelju saborskih dokumenata i teološko-pastoralnih kapitalnih djela stvoriti jedno i drugo: teološka sinteza o obitelji i pastoralka obitelji. Bože daj, da to dočekamo što prije!⁴

3. Kateheza obitelji

Blagopokojni papa Pavao VI, ostvarujući Sinodu 1977. god., rekao je da je kateheza poglavitna djelatnost i najhitniji zadatak suvremene Crkve.

² Usp. ANTUN BENVIN, *Obitelj kroz povijest*, BS, XLII/1972, br. 1, str. 50.

³ ĆIRIL KOS, *Pozdravni govor na otvaranju KLJŠ '78*, AKSA, br. 29/78, Prilog I, str. 1.

⁴ Usp. A. Benvin, n. mj.

Najprije se upitajmo: što to znači katehizirati? Što je to kateheza? — »Kateheza je vjerno prenošenje poruke kako je predana od Boga i Krista i kako je Crkva, njegova zaručnica, a naša majka, tumači.«⁵

Kako katehizirati?

Bitno je svojim primjerom to pokazao osnovitelj i najveći kateheta vjere — Isus Krist.

Metoda koju je Isus slijedio u svojoj katehezi bila je *dostupna, shvatljiva i bliska životu*, a sastojala se u tome da je pratio svoje učenike pomažući im u njihovu polaganom otkrivanju i traženju Boga. Ta metoda upravo pokazuje katehezu u pokretljivosti i katehezu pokretljivosti. Takva kateheza gradila se dok je on sa svojim putovao, pogodovali su joj događaji, susreti i zahtjevi života. Štoviše, Učitelj je upravo iz pokretljivosti, iz zajedničkog iskustva kretanja uzeo poticaj da objavi »Put« prema Bogu. U tom je smislu najrječitiji put što ga je Uskrsli pred večer poduzeo s učenicima prema Emausu. Kakve li kateheze koja u tom razgovoru na putu polazi od dnevnih događaja!⁶

U našem potrošačkom i industrijskom društvu mnogi ljudi se osjećaju izgubljeni u bezimenoj masi, osamljeni, ostavljeni i bezosobljeni. Tim ljudima suvremena kateheza treba da prikaže Krista kao brata i prijatelja koji svakog čovjeka poznaje, voli i želi da ga osobno usreći. »Takva poosobljena kateheza naučavat će da su sakramenti susreti s Kristom koji čisti, utvrđuje, prašta, hrani, jača, ujedinjuje i blagoslivlja. Ta će kateheza zakone prikazati kao znakove Božje ljubavi za ljude, ističući način koji vodi k spasenju i sreći. Takvu će katehezu ljudi primati s radošću.«⁷

Kolika je važnost Božje riječi i koliki je udio kateheta u katehiziranju jasno nam tumači papa Ivan XXIII: »Nema sumnje da Božja riječ — puna unutrašnje snage — potresa čovjeka svake dobi i u svim uvjetima života. Unatoč tome, ipak postoji vještina buđenja i uvjeravanja, vještina koja se prilagođuje povijesnim i kulturnim potrebama svakog razdoblja«.

Papa Pavao VI. popunjava svog prethodnika nadodajući: »Bujica praznih riječi ne smije oslabiti snagu Riječi i učiniti da svijet izgubi povjerenje u Riječ« (*Evangelii nuntiandi*, 42).

Katehizirati je uvijek bilo teško, a pogotovo u naše vrijeme, jer danas katehizacija nailazi na razne poteškoće: opća sekularizacija, praktični materijalizam, ateizam marksističkih država, kriza u Crkvi«, kako naglašava nadbiskup Franjo Kuharić.⁸

⁵ Kard. PAUL TAHUCHI, Današnji zadatak kateheze s obzirom na Japan, u KSS, str. 60.

⁶ EMANUELE CLARIZIO, Kateheza ljudi u pokretu, u KSS, str. 34.

⁷ P. Tahuchi, n. dj., u KSS str. 65.

⁸ Biskupska poruka za iseljenički dan, u KSS, str. 27.

Te je poteškoće nemoguće nadvladati bez pomoći roditelja, jer »roditelji moraju biti za svoju djecu riječju i primjerom prvi vjesnici vjere...« (LG 11). To isto ističe i Pavao VI. kad kaže da »obitelj kao i Crkva mora biti mjesto gdje se Evanđelje prenosi i odakle zrači« (*Evangeliū nuntiandi*, 71).

To i iskustvo potvrđuje. Ako kateheza nije utemeljena u obitelji, osuđena je na siguran neuspjeh. Zaista nema pravog vjeronauka bez aktivnog sudjelovanja roditelja. To onda zahtijeva katehiziranje roditelja. Katehezirati roditelje pak mučan je i dugotrajan posao.

Kako katehizirati obitelj?

Dobri papa Ivan XXIII, u govoru od 2. veljače 1962., daje praktičan savjet: »Trebalo bi razlomiti kruh istine u jednostavnije i shvatljivije komade na kojima bi se moglo iznova razmisliti i koji bi se u obiteljima mogli prenositi kao dragocjeno naslijeđe.«

Neki, želeći opravdati svoj nerad, znaju reći: »Kad se prilike u svijetu promijene, tada ćemo moći bolje vjeru naviještati.« Ovima odgovara zagrebački nadbiskup Franjo Kuharić u poruci za iseljenički dan od 20. 11. 1977. god.: »Bilo bi sasvim krivo kad bi se čekalo da se prilike u svijetu radikalno promijene; vjeru treba naviještati u tim prilikama, i na način koji tim prilikama odgovara.«

Da bi naša katehizacija obitelji bila što temeljitija i životnija, potrebno je obitelji poznavati, posjećivati ih i, ako treba, seliti za njima. »Trebalo ići za ljudima tamo gdje oni žive i prihvatiti ih takve kakvi oni jesu.«⁹ Taj momenat u katehizaciji obitelji živo preporuča i kard. Joseph Höffner: »... vjeroučitelj ide k ljudima, susreće ih gdje se oni nalaze, u njihovim stvarnim uvjetima života, u njihovom traženju i borbi, u njihovim brigama i mukama.«¹⁰

Veliki postotak naših obitelji ne zna baš mnogo o vjeri. Kod nekih je ta vjera pomiješana s predrasudama i praznovjermom. Jedan, istina mali broj, nema niti osnovnog znanja o vjeri. Takve treba ne smo katehizirati, nego i evangelizirati. Obitelj dobre volje prihvatit će našu pouku o vjeri ako u nama budu vidjeli pastoralne radnike koji ih razumiju, shvaćaju i ljube. To nam potvrđuje život i smrt pape Pavla VI. koji je »ljubio ovaj današnji svijet u koji ga je Isus Krist pozvao da vodi Crkvu«, kako se izrazio Romeo Panciroli prigodom njegove 80. godišnjice života. Svijet dobre volje prihvaćao je njegove riječi jer je osjetio da ga Papa voli.

Naš uvaženi teolog dr. Tomislav Šagi-Bunić na komemorativnoj sjednici Katoličkog fakulteta u Zagrebu dobro je naglasio da »možemo

⁹ Isto mj.

¹⁰ Kard. JOSEPH HÖFFNER, *Značenje kateheze za dušobrižništvo Roma*, u KSS, str. 53.

jasno uočiti, kao izrazitu crtu pontifikata Pavla VI. da se on odista osjećao Papom svega čovječanstva...¹¹ Jednako tako morao bi se i svaki pastoralni radnik osjećati župnikom svih obitelji svoje župne zajednice bez razlike na vjeru, narodnost, položaj ili političko uvjerenje, a ne samo katoličke obitelji koje prakticiraju svoju vjeru nedjeljnim posjetom misi, dok ostale, koji su samo kršćani po imenu ili bez vjere, otpisujemo.

Zajedničku katehizaciju naših obitelji, čini se, možemo u sadašnjim prilikama provoditi na nedjeljnom euharistijskom slavlju i na roditeljskim sastancima.

a) Nedjeljno euharistijsko slavlje

Nedjeljno euharistijsko slavlje bilo je kroz čitavu povijest kršćanstva, kao i danas, a ostat će i u buduće, najvažniji skup kršćanske zajednice. Prema sugestijama pastoralnih radnika i stručnjaka za pastoral misno slavlje treba, koliko god je više moguće, iskoristiti za katehizaciju župne zajednice, jer se osjeća da je *dobar dio naših vjernika više sakramentaliziran nego što je evangeliziran i katehiziran*. Prema tome, da bi se učvrstila vjera u našim obiteljima, trebalo bi propovijedi i homilije usmjeriti na osvjetljivanje, produbljivanje i doživljavanje vjere na temeljima Biblije i liturgije. Sve to od predsjedatelja euharistijskog slavlja traži veće zalaganje, da bi naše propovijedi i homilije bile dostupnije, shvatljivije i bliže životu naših slušatelja. Zatim bi trebalo i sve ostalo što prati naše bogoslužje (čitanja, pjevanje, ministriiranje itd.) vršiti tako da sve to bude jedna velika pouka o vjeri, doživljaj vjere i zajedništva u ljubavi okupljenih obitelji.

Mišljenja sam da su poneki pastoralni radnici u svom velikom žaru pretjerali, pa su uveli više misnih slavlja nego je potrebno. Kršćansku su zajednicu razdvojili raslojavajući je na skupine: mise za djecu, mise za mlade, mise za starije, a crkve su u svim tim misama ostale poluprazne. Stoga bi trebalo imati hrabrosti pa u nekim župnim zajednicama ukinuti pojedine mise!

Poželjno bi bilo da promičemo ona misna slavlja na koja dolaze djeca i mladi s roditeljima, pa da se tako u župi stvara *obiteljsko zajedništvo*. Trebalo bi pokušati da se barem godišnje nekoliko puta svi članovi obitelji, djeca i stariji, nađu zajedno na večeri Gospodnjoj. Možda bi se to moglo ostvariti u slijedećim zgodama: početak vjeronaučne godine, proslava zaštitnika župe, Cvjetnica, vanjska proslava Tijelova, svršetak vjeronaučne godine...

Držim da nikako nije zgodno, pače je pastoralno i štetno, imati misu za djecu i mlade u 9 sati, a u 10,30 ili 11 sati procesiju bez sudjelovanja djece i mladih. Kakav mimohod Božjeg naroda!

¹¹AKSA, br. 12/78, str. XVII.

b) Roditeljski sastanci

1. Važnost i potreba roditeljskih sastanaka

U našem pastoralnom radu mnogo smo vremena, snage i napora trošili i trošimo na katehezu djece i mladih. To je potrebno i pohvalno, jer svijet i vjera ostaju na mlađima. Ali, čini se, da smo zaboravili i da zaboravljamo ono bitno: ulogu roditelja u vjerskom odgoju djece. Odgoj djece, pa i u vjeri, mora biti u rukama roditelja. Rođenjem djeteta roditelji imaju i prihvaćaju tu dužnost. Roditeljski dom jest mjesto u kojem svjetonazor počinje i u kojem se treba uskladiti...¹²

Potrebno je stoga, barem od vremena do vremena, održavati posebne sastanke s roditeljima, kako bi se oni osposobljavali za svoju ulogu u vjerskom odgoju vlastite djece.¹³

Važnost tih sastanaka s roditeljima ističu i sastavljači novih vjeronaučnih udžbenika: p. Stanko Weisgerber, ekipa PAKS-a sa suradnicima i drugi (*S Kristom kroz mladost; S vjerom u život; Pozvani na gozbu; Snagom Duha...*).

Naši ordinariji uporno traže od nas pastoralnih djelatnika da održavamo roditeljske sastanke...

Održavanje sastanaka s roditeljima bitno ovisi o vjeroučitelju (župniku) i roditeljima. Inicijatori tih sastanaka morali bi biti uvjereni u njihovu korisnost i važnost, da ih mogu organizirati, za njih se pripravljati i redovito održavati.

2. Najava i mjesto sastanka

Sastanak treba najaviti kratko i jasno tjedan dana prije njegova održavanja, i to na nedjeljnoj misi, da zna cijela župna zajednica. Također je potrebno po djeci ili poštom roditeljima poslati pozivnice, koje bi trebale imati format razglednice. Dobro je da budu tiskane s kratkim sadržajem: poziv roditeljima, mjesto održavanja sastanka (dvorana ili crkva), dan i sat sastanka, potpis vjeroučitelja i župni pečat.

Sastanci se mogu održavati poslije mise, bez mise u poslijepodnevnom satima ili kad je komu zgodnije.

Vrlo je važno mjesto gdje se održavaju sastanci s roditeljima. Dvoranu treba ukusno i lijepo urediti! Sastanak početi točno u naznačeno vrijeme. Župe koje nemaju prikladnih dvorana, otežano im je održavati roditeljske sastanke, posebno u zimsko vrijeme.

¹² Usp. PETAR ŠUŠNJARA, *Novi putovi religioznog odgoja katehizacijom djece*, u KSS, str. 125.

¹³ Usp. ALFRED ANCEL, *Katehizacija selilačke djece*, u KSS, str. 85.

3. Što i koliko govoriti?

Redovite teme razgovora s roditeljima su slijedeće: dolazak djece na vjeronauk, briga roditelja da djeca redovito pohađaju nedjeljnu misu, kako djeca uče vjeronauk, kako se vladaju na vjeronauku, u školi, u kući, na ulici, organizacija proslave prve pričesti, krizme itd.

Koliko god takvi razgovori bili opravdani i korisni, čini se da je mnogo bolje takve sastanke iskoristiti za pouku roditelja u vjeri, održati *katehezu za odrasle*. Najbolje je pitati same roditelje o čemu će se govoriti u tim katehezama. Tada će kateheza biti zanimljiva, praktična i korisna za život prisutnih. Načelno govoreći, teme kateheza za roditelje mogu biti o njihovoj ulozi u odgojnom procesu uopće, posebno u vjeri. Dr. fra Emanuel Hoško vrlo zgodno je obradio četiri kateheze za roditeljske sastanke:

- a) djeca žive iz vjere rodatelja;
- b) roditelji su važniji vjeroučitelji od vjeroučitelja;
- c) odgoj djece za molitvu u obitelji;
- d) Biblija u obiteljskom odgoju vjere.¹⁴

Može se govoriti i o vjerskim istinama, o proslavi Božića i Uskrsa u našim obiteljima itd.

Kateheza bi trebala biti 15-tak minuta, a nikada ne bi smjela trajati više od pola sata. Koliko će praktično trajati zavisi o tome da li se sastanak održava poslije mise ili bez mise, u toploj ili hladnoj prostoriji itd.

Na sastanku se dio vremena može iskoristiti i za pjevanje crkvenih pjesama, kako bi pjesma odjekivala ne samo u crkvi nego i u »kućnoj Crkvi« — u obitelji! Kratke, jasne, praktične i uvjerljive kateheze bit će velik poticaj roditeljima za idući sastanak.

Katehezu treba redovito održati na početku sastanka, a zatim prijeći na dijalog s roditeljima. Dijalog treba biti iskren i otvoren, premda to nije lako uvijek ostvariti, pogotovo u onim sredinama kad dijalog postane izazovan. Ni u tom slučaju kateheta se ne smije dati isprovocirati. On treba odgovarati staloženo i smireno, bez uzrujavanja.

Primjer takvog dijaloga iznosim iz vlastitog iskustva: Kao župnik župe Majke Božje Lurdske u Zagrebu održavao sam u svibnju 1971. god. sastanak zajedno sa svojim pomoćnikom fra Franom Pupićem. Nakon održane kateheze razvila se živa diskusija o vjeronaučnom planu za djecu osmogodišnje škole.

Jedan od diskutanata postavio je vjeroučiteljima izravno pitanje: »S kojim se vi udžbenicima služite i kakav vjeronaučni plan imate za osmogodišnju školu?« Fra Frano se spretno izvukao rekavši: »Župnik je u tome iskusniji pa će vam on na to pitanje odgovoriti.« Ukratko sam

¹⁴ Prilog VJESNIKA nadbiskupije splitsko-makarske, br. 4-1977.

rekao ovo: razrađenog plana za sve razrede osmogodišnje škole nemamo. Od udžbenika imamo samo »Mali i srednji kršćanski nauk« od Dr. N. Kolareka i »Mali katekizam« od dra I. Pavića te patra S. Weisgerbera. Svaki od njih ima svoj stil i svoju metodu...

Pljuštala su još i druga pitanja poput kiše: 25 godina prošlo je od rata, na vjeronauk stalno pozivate, razrađenog plana i katekizama nemate, zašto ne urgirate na Biskupsku konferenciju da se što prije izdaju vjeronaučni udžbenici?...

Prije svršetka sastanka jedan od roditelja predložio je i ovo: »Oče župniče i vjeroučitelju, u ime prisutnih roditelja molim vas da za iduću vjeronaučnu godinu učinite plan vjeronaučne nastave za našu župu i da nas o tome na idućem sastanku izvijestite.«

Čitave praznike smo se obojica mučili sastavljajući plan za sve razrede osmogodišnje škole. Upotrijebili smo neke od postojećih katekizama, zatim »Živio je među nama, Bibliju mladih, Novi zavjet, a za ostale razrede napisali smo teme po kojima ćemo djeci govoriti iako nemamo udžbenika. Na jesenskom sastanku roditeljima smo prikazali plan i oni su nam odali priznanje za učinjeni rad i trud.

Kao župnik u Imotskom doživio sam mnogo drugih pitanja, na primjer: »Zašto vi svu djecu ne učite pjevati crkvene pjesme? Zašto u našoj crkvi nemamo tekstove tih pjesama kao što to imaju vjernici u Njemačkoj?« Odgovor na ta pitanja pospješio je praksu koju sam već namjeravali ostvariti: uz postojeći pjevački zbor, uveli smo pjevanje za sve polaznike vjeronauka iz osmogodišnje škole i svima omogućili da u crkvi imaju u rukama tekstove pjesama koje se pjevaju.

Mjesto kateheze za roditelje može se koji put upriličiti i koji drugi program, npr. neposredno pred Božić samim roditeljima prikazati program (recital s pjesmama ili igrokaz) što će djeca božićnih dana izvesti za Božji narod. I takav način sastanka roditeljima se neobično dopada jer ime se poklanja posebna pažnja.

Na sastanku je potrebno upozoriti roditelje pojedinačno o pohadanju, učenju i vladanju njihove djece na vjeronauku.

Nije uputno održavati redovito sastanke s roditeljima pojedinih razreda. Male skupine brzo propadaju. Možda je najbolje održavati sastanke s roditeljima svih razreda osmogodišnje škole. Takvi sastanci pružaju više nade u uspjeh.

Čini se da je održavanje sastanka s roditeljima jedanput mjesečno previše. Iz osobnog iskustva i prakse držim da je dovoljno to činiti četiri puta godišnje.

Roditeljski sastanci koji su jasno najavljeni, dobro organizirani, pametno vođeni, veliko je i nenadoknativo sredstvo za upoznavanje bila župe i obitelji, ugodan doživljaj roditeljima i vjeroučiteljima te — što je najvažnije — velik doprinos da roditelji postanu prenosioci vjere svojoj djeci.

4. Posjeti obiteljima

a) *Isus i apostoli posjećuju obitelj*

Krist je Gospodin, kako nas izvješćuje evanđelist, posvjećivao i poučavao obitelji: svog prijatelja Lazara i njegove sestre Martu i Mariju (Lk 10, 38—42; Iv 11, 1—45); gubavca Šimuna (Mk 14, 3—9); Zakeja (Lk 19, 1—10); Nikodema (Iv 3, 1—21).

Sveta Djevica Marija ide u pohode svojoj rodici Elizabeti i ostaje s njom tri mjeseca (Lk 1, 39—56).

I apostoli, po uzoru svog Učitelja, posjećuju obitelji, poučavaju ih i kroz neko vrijeme nastanjuju se kod njih: Petar je gost Šimuna kožara (Dj 10, 6), u kući Kornelija drži hatehezu o Isusu Kristu, krštava Kornelija i druge (Dj 10, 34—48); Pavao se na svom misijskom putovanju u Filipima nastanjuje kod Lidije Skrletarice (Dj 16, 14—16), u Korintu boravi u kući Akvile i Priscile (Dj 18, 2—4).

U obiteljima Isus i apostoli čine velike znakove ili čudesa: Isus ozdravlja punicu Šimunovu (Mt 8, 14—16; Lk 4, 38—40), čini prvo čudo u Kani Galilejskoj na radost novonastale obitelji (Iv 2,1 —11), oživljuje kćerku predstojnika sinagoge Jaira (Mk 5, 35—43; Lk 8, 49—56); Petar ozdravlja Eneju (Dj 9, 33—35) i oživljuje Tabitu (Dj 9, 36—42).

Gospodin je svojim učenicima dao i pravilo kako će se vladati prigodom posjeta pojedinim obiteljima: »Ulazeći u kuću, zaželite joj mir. Bude li kuća dostojna, neka mir vaš siđe na nju. Ne bude li dostojna, nek se mir vaš k vama vrati. Gdje vas ne prime i ne poslušaju vaših riječi, iziđite iz kuće ili grada toga i prašinu otresite sa svojih nogu« (Mt 10, 12—14; usp. Mk 6, 10—11; Lk 9, 4—6). Na drugom mjestu Gospodin pripominje: »U toj kući ostanite, jedite i pijte što se kod njih nađe. Tà vrijedan je radnik plaće svoje« (Lk 10, 7).

Po uzoru Krista i apostola Crkva preko svojih svećenika posjećuje pojedine obitelji, blagoslivlja ih i poučava.

b) *Blagoslov obitelji (kuća)*

Najvažniji i najredovitiji godišnji posjet obiteljima vrši se za vrijeme blagoslova kuća, pravilnije rečeno: blagoslova obitelji. Ovaj se blagoslov od davnine obavlja u mnogim našim župama u božićno i pobožićno vrijeme. To su dani od izuzetne pastoralne važnosti, jer se Božji narod neposredno susreće sa svojim svećenicima i jer »Crkva posjećuje narod svoj«.

Taj susret je idealna prilika da se obiteljima, uz blagoslov, donose i Radosna vijest.

No, ljudi dosta prigovaraju nama svećenicima upravo kada je govor o blagoslovu kuća:

»Svećenik dođe, blagoslovi stan, dobije nešto i ode. 'Izvolite malo sjesti, velečasni!' — 'Ne, hvala, moramo ići', kaže svećenik, a njegov pratilac mora isto tako. 'Želite popiti nešto?' — 'Ne, hvala, pili smo već.' Srdačno pružena ruka i — 'Hvaljen Isus!'

U toj kući žive sami dvoje starih ljudi, i svake godine je tako. Zar je blagoslov samo to? *Zidovi su poštropljeni i dalje šute.* A ljudi i dalje ostali nepoznati i sami.

Nije li čovjek ovdje radi kojeg je svećenik došao blagosloviti stan? Došao je jednom u godini dana i nije imao ni vremena ni snage ostati kod starca deset minuta, pa makar mu on bio i dosadan, i ispiti kap ponuđenog pića, pa makar ono bilo i gorko.

Svećenika vidim samo na oltaru. Nije nikada došao u moju kuću, nije me posjetio. Sada je došao blagosloviti kuću, ali je to, nažalost, samo automatski čin. Zar može tako ostati?«¹⁵

Jedna katolikinja razmišlja o blagoslovu kuća ovako: »Čini se da je taj čin postao jedan najobičniji običaj, a u vrlo malo slučajeva doživljava se njegov dublji smisao, vrlo rijetko je to nešto više od puke navike... Zašto podržavati nešto što je mrtvo, iz čega se ništa ne rađa, nešto što je kao neplodna smokva koju treba posjeći ako ne donosi ploda. Ali nije rješenje u tome da se jednostavno odluči PROTIV i tako se problem riješi. U svakom slučaju treba se odlučiti ZA, ali onda treba nešto učiniti da se 'petminutni' dolazak k obitelji osadašniji, da postane plodan, obogaćen bar za jedno nastojanje da se nešto uradi.«¹⁶

Sudjelovao sam na mnogim svećeničkim pastoralnim sastancima gdje se raspravljalo ZA ili PROTIV blagoslova. Pojedini svećenici iznosili su svoja gledišta. Manji broj ih je PROTIV, a većina ih je bila ZA blagoslov. Na temelju mišljenja spomenutih katoličkih laika i svoga 15-godišnjeg iskustva, ja sam svakako ZA blagoslov obitelji.

Da bi naš posjet obiteljima prigodom blagoslova bio što uspješniji i što ljepše obavljen, potrebno je neizostavno ljude obavijestiti na vrijeme: u crkvi na kraju mise ili pismeno. U najavi blagoslova obavezno naglasiti da po mogućnosti cijela obitelj bude na okupu.

Potrebno je napraviti i raspored posjeta obiteljima, tako da vjernici na selu znaju barem dan, a u gradovima i sat kada će svećenik doći.

Neopohdno je potrebno i u gradskim i u seoskim župama napraviti popis obitelji koje primaju svećenika prema rejonima, ulicama, zaseocima. Bez toga će se novi župnik naći u neobranom grožđu.

S blagoslovom pojedinih obitelji trebalo bi početi odmah poslije Božića, jer je tada većina članova obitelji na okupu i jer tada vlada posebno božićno obiteljsko raspoloženje.

Na sam dan Stare i Nove godine, čini se, nije zgodno blagosloviti. Tu su pripreme za ispraćaj Stare i doček Nove godine, ljudi idu vani, pa i pospani su itd.

¹⁵ K. S., *Poštropljeni zidovi i dalje šute*, Glas Koncila, br. 25/1978, str. 2.
¹⁶ LJILJA ERCEG, *Blagoslov kuća* (neobjavljeno pismo od srpnja 1978.).

Kako obiteljima u toj prigodi navijestiti Radosnu vijest, što moliti, koje obrasce uzeti za blagoslov? Držim da je dobro poslužiti se knjižicom: *BLAGOSLOV KUĆA*, pastoralno izdanje, KS, Zagreb 1972. Naravno i ta bi knjižica u budućem izdanju trebala biti bogatija, svrsishodnija i praktičnija!

Navještaj Božje riječi i molitve obave se tako da svi prisutni čuju, razumiju i da svi sudjeluju. Tu bi se trebalo osjetiti da je Krist prisutan među nama: »Gdje su dvojica ili trojica sabrana u moje ime, ja sam među njima« (Mt 18, 20).

Sv. Pavao, opraštajući se od efeških starješina u Miletu, reče: »... treba... na pameti imati riječi Gospodina Isusa, jer on reče: 'Blaženije je davati nego primati'« (Dj 20, 35). Mi svećenici ne bismo smjeli zaboraviti to načelo ni kod blagoslova kuća. Sasvim je ljudski i pastoralno vrlo važno u toj prigodi obiteljima nešto pokloniti: sliku — uspomenu kao božićnu i novogodišnju čestitku, kalendar, naljepnicu »U ovoj se kući ne psuje« i tome slično. S pojedinim obiteljima ostat ćemo u razgovoru koliko bude zahtijevala pastoralna razboritost.

Svakako: »Današnjim ljudima, koji jure u bjesomučnoj trci za nečim što ni sami ne znaju što je to, potrebno je prići, zaustaviti ih na trenutak, progovoriti s njima nekoliko jednostavnih riječi, neka na tren zaborave svoje brige. A prilika za to, i to vrlo zgodna, jest posjet obiteljima prigodom blagoslova kuća. Za to bi trebalo odvojiti malo više vremena, da to ne bude trčanje od kuće do kuće...«¹⁷

Razgovor treba po mogućnosti pastoralno usmjeriti: pohađanje djece na vjeronauku, nedjeljna misa, čitanje Svetog pisma, katolički tisak, starci, bolesnici, materijalni radovi u župi, problemi dotične obitelji itd. Pri tom »ne treba biti razočaran ili nezadovoljan ako razgovor bude i o najbanalnijim stvarima svakodnevnog života, samo ako se osjetio Duh Kristov prisutan, ako su svi osjetili da ih ipak nešto veže, da imaju zajedničkih problema, da su spremni pomoći jedan drugoga kad to zatreba.«¹⁸ U svakom slučaju, razgovor neće biti beskoristan.

c) *Drugi posjeti obiteljima*

Suvremeni pastoralni radnik posjećivat će obitelji svoje župne zajednice i u drugim prigodama, a ne samo prigodom blagoslova kuća. Razlog posjeta trebao bi uvijek biti pastoralan: upoznavanje obitelji i župe, pohađanje bolesnika i staraca, zbog raznih duhovnih i materijalnih pothvata u župi i slično. Kako često posjećivati obitelji? Teško je na to pitanje precizno odgovoriti. Župnik će posjećivati obitelji prema potrebi, kako zahtijevaju problemi samih obitelji i župe.

U našim prilikama dušobrižnik neće čekati u »kući« i vršiti »sakristijsku pastorizaciju«, niti će stalno biti »vani«.

¹⁷ Ista, isto mj.

¹⁸ Ista, isto mj.

U posjete obiteljima treba ići spreman: naspavan, vedar i raspoložen, pripravan ljude saslušati do kraja. Na ovo posljednje stavljam poseban naglasak: *pripravan ljude saslušati do kraja*. Tko ne sluša svoga bližnjega, ne sluša ni Boga. A tko ne sluša Boga, ne sluša ni svoga bližnjega. Apostol Ivan piše: »Jer tko ne ljubi brata koga vidi, ne može ljubiti Boga koga ne vidi« (1 Iv 1, 20). S bližnjim kojemu treba pomoć, Isus se poistovijetio tako da je rekao: »Zaista, kažem vam, što god učiniste jednome od ove moje najmanje braće, meni učiniste« (Mt 25, 40).

Da li mi kao dušobrižnici slušamo pitanja i prijedloge svojih vjernika? Zaboravljamo li na starce koji žele pričati? Slušanje katkada može biti najvažnije djelo milosrđa. Slušamo li one drukčije koji misle? Služimo jedni drugima u ljubavi koja posve jasno čuje drugoga!¹⁰

Nastojmo biti sunce koje će svojim prisustvom druge grijati u vjeri i ljubavi. Nemojmo ljudima govoriti mnogo i svisoka, a ni mnoge savjete davati. Ono što reknemo, neka bude zdravo, pametno i evanđeoski, pa će nas ljudi očekivati kao i ozebao sunce.

Da bi svećenik u susretu s obiteljima mogao kazati pravu riječ, potrebno je da on bude čovjek istinske molitve i da se bavi ozbiljnim studijem. Ako je svećenik s molitvom u srcu, s knjigom u ruci i ispunjen pashalnom radošću, njegov će posjet obiteljima i njega i njih obogatiti i obradovati, slično kao što je i Marija obradovala i obogatila Elizabetu, a Elizabeta nju potakla na hvalospjev Bogu.

5. Knjiga u obitelji

Važno sredstvo za odgoj obitelji u vjeri jest i pisana riječ Božja. U prvom redu Biblija, a onda suvremeni katolički tisak i svaka druga dobra knjiga. Zato će župnik sve učiniti da svaka kršćanska obitelj ima i čita barem Novi zavjet i po jedan katolički list. Na taj način vjera će se utvrđivati i hraniti Božjom riječi, a po vjerskom tisku obitelji će se zainteresirati za događaje u Crkvi Božjoj.

Zaključak

Problematika je važna i preopširna. Vrijedno je o njoj razgovarati, razmišljati, proučavati je i pokušavati je rješavati. U tom poslu potrebno se pridržavati savjeta koji je dao veliki pastoralni radnik Pavao kad je rekao: »Sve provjeravajte, što je dobro zadržite!« (1 Sol 5, 21). Pripustimo se Duhu Isusa Krista, neka nas on vodi, nadahnjuje i savjetuje. Svom dušom i srcem dajmo se na naš pastoralni posao. Naš trud neće ostati besplodan. »Jahve će dati blagoslov svoj« (Ps 133, 3).

¹⁰ Usp. ista, isto mj.